

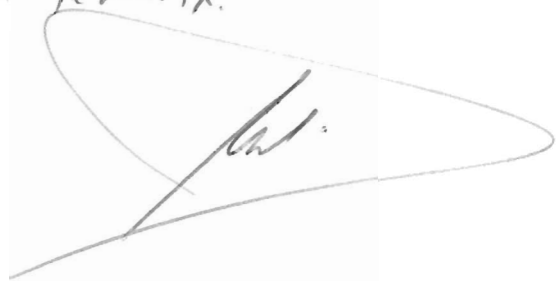
Pere Antoni Massutí Oliver

Pregó de Setmana Santa

Felanitx, 1980

Ampla el meu agraiment per tanta gentileses
rebuda de la Compañia de St. Agustí, en
aquesta Setmana Santa, un més que demostra
la fe de Felanitx.

A large, stylized handwritten signature in black ink, enclosed within a large, thin-lined oval shape. The signature itself is a series of fluid, connected strokes, with the name 'Pere Antoni' being the most legible part.

Pere Antoni Massutí Oliver

pronuncià aquest Pregó

en el Convent

de Sant Agustí de Felanitx

el divendres dia 28 de Març de 1980.

Quan pareix que en les rutes del món, alocat avui, han quedat enderrera uns valors que sempre hauríem de posar, com vexilles, al front de nostra caminada, és bo i convenient que ens aturem a pensar, i que ho fèiem segons un procedir que el pas del temps ha convertit en costums, en tradicions.

Tradicions paral·leles a la Litúrgia de l'Església que han caracteritzat les Setmanes Santes de cada poble, vestint-les amb vestidures plenes de riquesa, de curiositat i d'història.

Nostres tradicions, lluminoses com el cel d'una primavera que acaba de brostar, han estat presentades cada any al dintell de les properes commemoracions pels pregoners que m'han precedit; amb ells he reviscut els dies d'aquesta estimada Felanitx on el meu llinatge ja fa centúries va arrelar. Ells amb sinceritat, amb veritat assaonada per la poesia, la ternura, els records de persones i de coses i d'anyos d'infantesa i de joventut han deixat el camí aplenat per meditar aspectes del fet més cabdal i necessari que veieren i veuran els segles.

Es ben vere que tots ja coneixem les peculiaritats de la Setmana Santa nostrada i que res de nou anam a descobrir; simplement —junts en una sola reflexió— procurarem meditar i recordar. I ho farem al redòs d'aquest Convent de Sant Agustí, protagonista i testimoni important de bona part de la vida felanitxera, baix d'aquestes voltes on la pietat dels nostres avantpassats ens va deixar la més preuada herència: la fe.

Embolcats, doncs, per una pràctica secular, dirigits per uns sentiments repetits any rere any, immersos dins un ambient propici, travessem les portes de la Setmana Major i revisquem els aconteixements reixits d'història, meravellosament aquí, entre nosaltres, que es van fent cada dia, cada moment, que son vivència, sempre actual, i que, en el transcórrer del temps, estaran presents, com presents estàn el passat i el futur davant els ulls del Senyor.

«Et propter nos homines et propter nostram salutem.»

Nosaltres hem estat actors en els esdeveniments que recordarem i importa repetir que tots, tal com som, varem passar per l'esguard de Jesús clavat a la creu.

No podem entrar pel cancell ben obert de la Passió i Mort de Nostre Senyor Jesucrist com simples i passius espectadors. Hi som dins els dies sants, amb tota la nostra circumstància.

El sentir-nos culpables, físicament responsables, d'aquella mort ens produeix un **defici** que no pot experimentar el que merament observa els fets o, inclòs, aquell que és intel·lectualment conscient d'una culpa passada.

També nosaltres, cada vegada que hem escollit l'injustícia, ens hem decantat per Barrabàs. I quan hem volgut acallar la veritat, hem exigit la crucifixió. Quan ens ha mancat la fe, hem reclamat desesperadament un miracle i, ofegats pel dubte, ens hem sentit dir: «Altres n'ha salvats i no es pot salvar a si mateix».

«Non hunc, sed Barabbam!» «Crucifigatur!» «Salva temetipsum!»

A dintre aquell desgavell de crits, de burles, d'odi, hi som nosaltres. Jerusalem, el Temple, el Gòlgota, tenen en cada un de nosaltres un personatge més!

Aquests sentiments han arrelat profundament en els homes de tots els temps, que han abocat el millor del seu estre i de la seva potència creadora en lloança, del misteri de nostra redempció. L'home, sabent-se alliberat, ha obert de pinte en ample el camí de l'esperança i ha aixecat el pensament i l'afecte més amunt que les estrelles, capint dins la mar immensa del amor diví, com tenim, increïblement a prop, el Senyor que ens estima i ens salva.

Nostra Mare l'Església palesa aital amor i ens du de la mà per la Sagrada Litúrgia; ens introdueix en el misteri de nostra fe; ens comunica la força de la restauració de nostra naturalesa caiguda, aconseguida, «d'una vegada per a sempre», per la caritat immensa de Jesucrist; la renova constantment en nosaltres per l'aplicació dels seus mèrits. Per això ens reuneix a l'entorn de la celebració del Misteri Pasqual i ens recorda, cada any, el cant d'alliberació del nou Israel de Déu:

«Ha estat immolat el Crist, la nostra Pasqua.»

DIUMENGE DE RAMS

Gaubança i desolació són els dos vessants del Diumenge de Rams. Trionfa Jesús entre branques d'oliveres i palmes. És el tombant gojós manifest en la processó litúrgica que és festiva, que és alegre i que contrasta amb l'Eucaristia que la segueix on, per primera vegada, llegim la Passio.

Al dia de pacífica conquesta, segueix l'horabaixa callat, a Betània, entre el grup reduït dels amics. Silenci, desconhort, d'intuir les hores que vendran. ¿No és sempre més difícil l'espera que el moment?

El triomf dels Rams estableix la mesura del que hagués pogut ésser. Però la Passió era necessària.

Ara bé, desde un caire purament humà, independentment dels designis divins, cal una aturada per contemplar la virtut de la fidelitat.

Que ho és de compromés ésser feels a una actitud que esdevé impopular! En ocasions de victòria, àdhuc de fervor, és fàcil aclamar i enarborar, entre hosannas, els rams d'olivera i protestar com Sant Pere: «Encara que tots els altres s'escandelizessin contra vós, encara que em calgués morir amb vós, no us negaré». Però quan ve l'escàndol, quan el seguiment suposa exigències, quan la correntia del món ens du per viaransys que complauen més nostra humana debilitat, tot seguit ens considerem dispensats. El camí estret és inevitablement fatigós!

Cal, amics, ésser feels el Divendres Sant com ho hem estat el Diumenge dels Rams. Així, doncs, amb l'adhesió que la fidelitat presuposa a la persona de Jesucrist, per

convenciment i per amor, obrirem els nostres dies sants amb l'adoració de la Vera Creu —que abans se feia durant la setmana dita de passió— i amb els Dotze Sermons. Una devoció que va quedar marcada, per a sempre, amb signes de tragèdia.

La processó, desde l'església parroquial, s'espargia pels carrers de la vila seguint l'itinerari que senyalaven els baixos relleus que encara podem veure. Avui els feels ja no surten als carrers de la ciutat, la tradició va quedar troncada per una esdevinença que, cada any, recordem amb pietat: Ara al fer memòria de la catàstrofe que va afligir la nostra estimada Felanitx, quan ja res no queda d'aquell desastre, que va passar fa 136 anys, no ens trobam davant un fet heroic que ens pugui servir de model, fou una desgràcia, permesa per Déu, per causes que defugen el nostre raonament limitat i que estan en els arcans de la Providència Infinita; però «homes som i no hi ha res humà que ens sigui aliè», res humà ni res diví. Pels que creïem en la veritat de quelcom de més durader que la matèria caduca, pels que sentim en nostres cors ansies d'eternitat, aquell horrorós infortuni se manifesta en el valor de les despulles dels germans que dormen en nostre cementiri. Així com la solidaritat humana va cobrar vida l'any 1844, per dur alleujament als nostres avantpassats —i aquí si que hi ha l'acte noble que ens pot servir de model— ara nostra voluntat de creients ens obliga a l'oració i al record afectuós d'aquells que un dia, quan arribi la resurrecció de la carn, fent tremolar palmes de victòria, reviuran —com nosaltres— per la vida eterna. Així, ben mirat, el recordar l'enterrossall no és caure dins un tópic, és simplement un deure de caritat.

DIJOURS SANT

Dijous Sant: Institució de la Santíssima Eucaristia en el Cenacle de Jerusalem. Avui és un dia d'adoració. I tots ho sabem que el fi de l'home és l'adoració; però escau recordar-ho. Ara entenem solament l'Eucaristia com el motiu que ens uneix i ens dona gràcia i força per conviure amb els altres, que ens fa comunitat. Això és bo i no podríem presumir de cristians si no ho duguèssim a la pràctica. És imprescindible dur caritat i justícia en el món, sens oblidar la caritat i la justícia en vers de Déu, que ens mourà a l'adoració. Que ho serà de pobre el nostre servei a la comunitat, si està desconectat del amor a Déu, del cult de latría.

Hem d'emplanar el nostre interior, per atañçar-nos als homes sens oferir solament buidor. La vida interior és l'únic que ens omplirà; i la vida interior es nodrirà de l'adoració i del Pa Eucarístic.

«Quin bon blat de xeixa mística i massisa, i quin pa tan tou ha colrat la fe!» (1)

És el Pa de Vida que ens fa créixer i que ens associa l'ànima i ens dona força per recòrrer els camins polsosos i confusos del món cap a la Pàtria futura.

És el Pa de l'optimisme i de l'alegria, és el signe de germanor, és el Pa de la Presència Eucarística, és el Pa de la Companyia real i misteriosa i amarada de tot l'amor.

(1) Mn. G. Rebassa.

«Pa del Cel que vivifica,
manà sant que robusteix,
bé que tot mal destrueix,
misteri que santifica» (2)

És el Pa de l'adoració, i Felanitx n'ha fet senyera d'aquest Pa!

Així en el segle XV, quan la Mare de Déu dels fadrins, Verge sagrari que guardaria el Cos Sagramentat, presideix el retaule major de la parroquia, ja surten pels carrers les primeres processóns eucarístiques. I en el segle XVI es funda la Confraria del Còrpus. I la Confraria anomenada del Santíssim Sagrament s'erigeix durant la centuria sigüent. Saturats d'Eucaristia, els segles XVIII i XIX veuen com progressa la pietat contemplativa, fins arribar —ja en els nostres mil nou-cents— a la constitució d'una secció d'Adoració Nocturna Espanyola, que enguany assolirà, si Déu ho vol, la data considerable en una associació des de fa poc centenaria, dels 75 anys. Si parlessin les parets d'aquest Convent, podrien contar-nos d'illusions i de temençes, de gratitud i, sobre tot, de fe i d'amor:

«Oh quin Cenacle el gran Convent.
De Pentecosta el Foc i el Vent
bé hi durà...» (3)

Per ventura el foc de caritat que guspireja aquest temple en nits de vetlla, va fer possible el Congrés Euca-

(2) Magdalena Alzamora.

(3) Mn. Bartomeu Barceló.

ristic de 1961 que, baix del lema «ut sint unum», ens du el «record dels dies més grans viscuts per la ciutat». (4)

Felanitx ha enaltit certament el Pa de Vida!

Sentint-nos, doncs, originàriament empesos a l'adoració d'aquest Pa que ens alimenta i que guarda tota delectació, viurem amb particular veneració les celebracions litúrgiques i visitarem les «Cases Santes» i donarem testimoni de la nostra fe per tot arreu aquest Dijous Sant, posant les roses abrilenques de les nostres pregàries damunt l'altar, avui tan solemne, quan hauran enmudit les campanes i entraran els dies dins un interval observador.

El Dijous Sant tot és més imponent: La processó del capvespre té un marcat segell de seriositat en les vestes colorides dels penitents, que enrevolten de llums les imatges sacres, mentre en el lent adagio del crepuscle, la música hi deixa un hàlit diví.

El Senyor vol que tot això, tan bell, no sigui buidor; que signifiqui el desbordament de nostra fe.

DIVENDRES SANT

En el camí de la immensitat, «en l'ascensió de l'ésser finit vers l'Infinit», el rellotge de l'Història ha marcat l'hora nona. Del cor traspassat, ha vessat sang i aigua; i el Centurió ha proclamat: «Verament aquest era Fill de Déu».

(4) Carta del Bisbe Enciso al Rector de Felanitx.

El Centurió l'ha conegut per la mort; tal volta per la veu poderosa i viva del que estava morint; per les tenebres i el terratrémol en que culmina la Redempció. També a nosaltres, la Mort i la Passió ens ha de fer conèixer qui és de veritat Jesucrist.

I Jesucrist és Déu, abans que tot. Déu que s'ha volgut apropar a nosaltres, que s'ha fet home per fer-se accessible. Si per Jesús no ens divinitzem, és que no l'hem conegut, ni hem atès la veu poderosa del seu missatge. L'haurem confós amb Elies o amb Joan Baptista, com aquells que, un dia, s'escandalitzaren; no podrem sentenciar, com va fer Pere: «Tu ets el Crist el Fill de Déu viu».

Si el reconeixem com el Centurió, necessàriament la nostra vida serà divina i tindrem consciència de que solament en Ell, «que té paraules de vida eterna», trobarem nostra plenitud. El seguirem sabent que anem darrera qualcú que és infinitament superior a tants de «leaders» que pretenen realitzar l'home satisfent apetències exclusivament materials, ignorant que únicament en les coses transcendents, que sempre suposen puritat d'enteniment i voluntat del propi venciment, trobarem la bona nova de la nostra alliberació.

* * *

Al cim del carer de l'amargura, damunt un pujol retallat al vent, tres creus dominen el terreny:

«Ecce lignum crucis.»

L'ombra de la creu s'estén, vertical, damunt la ciutat. Com figura de l'amor, els seus braços sobresurten la

circunferència vilatana i enllaçen el món. I l'ombra de la creu que se projecta des de el primer Divendres Sant, victoriosa, al llarg de l'història, arriba a totes les circumstàncies i moments de nostra vida.

«Heus aquí l'arbre de la Creu.»

La Creu, regeneradora en el front del batejat; escut de fortalesa en la confirmació; dibuixada, ample i generosa, sobre el penitent agenollat; segell d'unió i de vida damunt les mans lligades dels nous esposos; consoladora en els membres febles i afligits dels malalts.

«Veni, adorem.»

Aquesta és la Creu que presideix en els nostres altars, la repetició del miracle eucarístic! Aquesta és la Creu que sap del palpit innocent dels nins el dia de la Primera Comunió! Aquesta és la Creu que promet la resurrecció en el repós del cementiri cristià!

Aquesta és la Creu, per uns escàndol, per altres follia; però que és la mesura de tota la vida humana, on el dolor cobra sentit, l'alegria troba causa i l'esperança motiu!

Jesús ha mort. Clavem els genolls en terra!

Jesús ha mort. **Resta** buit el tabernacle, despullats els altars en la més profunda solitud el temple.

Tot calla. Solament **s'**endevina el murmuri de l'aire que porta fragància d'encens, mentre **escarritxa** la llenya que crema en el fester, damunt **el Replà**, i l'espill d'argent de Nisan fa esblaimar les estrelles en el cel.

Davant la façana del temple parroquial, enfront de la Font, és la creu del Devallament la que presideix el nostre Divendres Sant. Ens disposem a veure una cerimònia que corprèn. Estant plena de sentiment, dirà poc a l'ànima si no la tenim curulla de les sublimitats dels fets que se commemoren.

Aquesta creu que quedarà abandonada quan la processó —que temps enrera arrossegava la bandera dels pecats vençuts— durà l'imatge del Redemptor mort cap al sepulcre del Convent, és la creu que surt eminent en tots els indrets de Felanitx:

És la creu de les garrigues, en el camí de Sant Salvador, que ens recorda que a Jesús hi anam per Maria.

És la creu del camí de Campos o la del camí de Petra o la de'n Malandrí, que ens parlen, quan entrem a la ciutat, de les conviccions d'un poble de fundadors.

És la Creu del Cementiri, en el camí de Santanyí, que diu de l'esperança dels que dormiren en el somni de la pau.

I les creus de Na Mala i del Pont de Na Galiana i, en el Port, la creu que protegeix els afanys dels que viuen de la pesca o que, de la mar, en el serviment als altres o en la ciència n'han het treball i dedicació.

I queda encara el record de la Creu Nova, de la Creu de les Coves, de la Creu de la Font... Les creus són les fites més segures de la fe de l'avior, que és suport de la fe d'avui.

I les creus, com en una llarga processó, s'han enfi-

lat fins a la capella del Puig del Call, on la pietat d'un Rector i la devoció del poble posaren, el Sant Crist del Calvari, altre temps rodejat de xiprers en els que els poetes creien veure uns anacoretas silenciosos o els encapironats que, en la proessó del vespre, acompanyaran el Cos mort i aturmentat, cap al dolç repós de l'espera, i que proclamaran amb veu commosa, la més absoluta aflicció de la Natura:

«Conturbata sunt omnia ossa mea...»

Llavors serà el temps de plorar pel dolor del poble. El dolor individual que agullona l'intimitat o que apareix en la malaltia, l'angoixa, la póbresa. El pecat comunitari que proclamen les cròniques amb un seguici de trets i d'avassallaments i de morts. També a toc de tambor, com les processons d'avui la de l'antigor ens portarà el record penedit de les revoltes assessines i de les injustícies poderoses.

Però pel pecat ja ha arribat el perdó, i la caritat ho ha inundat tot, i el dolor ja té sentit i la mort ha estat vençuda.

Calladament ens atansem a Maria com ho feren els nostres pares pujant al Puig del Calvari, contemplant les set estacions dels Dolors de la Verge. Ocult el Sol de la llum eterna ens queda ella, en aquesta nit de Divendres Sant, guia i precursora del alba gloriosa que vindrà.

Meditem la soledat de Maria, que està allà dalt, al cim de la muntanya estimada:

«Amunt els cors felanitxers,
fixem amunt nostra mirada!»

Tot el conhort, tota l'esperança, tota l'il·lusió de futur, es representa a través de la Mare de Déu de Sant Salvador; ben a prop d'ella, la Creu distingida que presideix, dominant nostra contrada, plantada, nua, damunt el Picot. Allí, clavat ja per a sempre, hi ha el pecat passat, present i futur de Felanitx; allí, vençut, el nostre pecat: Ella és la creu victoriosa que ens omple de fiança.

«O Crux, ave, spes unica...»

I ella és la creu victoriosa que guarda el misteri de la nit gojosa de la Pasqua: «Nit verament sortosa, nit que fou, ella només, digna de conèixer el temps i l'hora en que el Crist ressuscità dels inferns».

PASQUA

«Dic nobis Maria, ¿quid vidisti in via?»

A qui hem vist en el camí?

Hem vist els espectres de les ambicions, de les falses il·lusions, negocis, misèries, penes, problemes... Tot el que ens intranquil·litza.

Ens il·lumina la llum del dia del Senyor?

Ens il·luminarà si podem respondre dient que hem vist a Jesús Ressuscitat.

L'espurna del pedreny ha encès el foc de la vigília «mare de totes les santes vigílies». Aquest foc, en el ciri pasqual, s'ha fet torrentera de llum que resplandeix per tot arreu i que tot ho renova.

La claror de Jesús Ressuscitat, que és salvació i alegria, s'espargarà pel món i ens alliberarà de l'angoixa i de la tristor.

Si poguéssim saturar els dies de l'any amb un poquet de l'alegrança pasqual, si visquéssim el que hem contemplat, ens convertiríem en testimonis vivents de la Bona Nova, nets d'individualismes i de falses visions. Si ho desitjem així, hem d'omplir-nos de vida trobant-nos amb tan encoratjadora claretat. Llavors sentirem Jesús, com l'oïren i el conegueren Cleofàs i l'altre deixeble, anant pel camí d'Emaús de nostra existència, en la fracció del Pa Eucaristic: «No és cert que el nostre cor estava tot ardent en nosaltres, mentre parlava pel camí i ens revelava el sentit de les Escriptures?».

I quan les tenebres del dubte vulguin apagar en nosaltres la llum, tendrem als llavis solament una petició: «Quedeu-vos amb nosaltres, Senyor, que ja es vespre i tomba el dia».

* * *

I ara per entonar l'alleluia, permeteu que canviem el ritme que passem a un allegro viu i animat, l'ocasió bé que ho demana!

Us anunciï que en l'aire hi ha el contrapunt dels majestuosos dies que hem contemplat; l'alleluia pasqual obre el cor a l'alegría i, com un collar de perles que es desfà, esbarria a balquena les més agudes i entranyables costums populars: La Natura tota canta la Pasqua!

Es vere que a l'aridesa dels jorns que hem passat, hi escau la dramàtica seriositat de les imatges passione-

res; a nostra lluminosa Felanitx —al llevant dels dies de Mallorca— li va millor la gallardia de l'Àngel Panada, que ens visita, un cop a l'any, quan el veïnatge percep el càlid i suau efluvi de ca el flaquer i la fragància del forn casolà, avisadors d'unes llepolies per les que la nostra contrada va rebre un elogi tan sincer com graciós:

«Per lloar ta cortesia,
endreçada Felanitx,
em manca al front un esquitx
de la claror del migdia.
Madona de gran casal
saps fer tan rica panada,
que sa fama té escampada
l'àngel qui serva enlairada
la llum del ciri pasqual» (5)

Guiada per la llum del ciri de l'Àngel Panada, la processó més festiva del món, arriba a la plaça de Sa Font. Repiquen a glòria les campanes, xiulen i tronen els coets, mentre una escampadissa de coloms torna blanc, per uns moments, aquest cel tan blau de primavera. Escclaten de goig els cors, quan s'enfila el «Regina Coeli laetare»: La Mare de Déu —Regina de l'alegria— ha trobat el seu Fill ressuscitat!

Tot es molt mes harmoniós: Abunda la pau i sobreabunda l'amor; i el món, entrevent la seva propia restauració, de la que Pasqua n'és penyora, exulta perquè coneix que la seva redonesa «és neta de tenebres».

Albirem en el resplandir pasqual «el cel nou i la terra

(5) M.ª Antònia Salvà.

nova» de l'Apocalípsis, i diem com el poeta, presentint nostre resurrecció:

«Si el món ja és fan formós, si es mira
amb la pau vostra a dintre el ull nostre,

.....

Amb quins altres sentits me'l farèu veure
aquest cel blau damunt de les muntanyes
i el mar immens, i el sol que per tot brilla?
Déume en aquests sentits la eterna pau...» (6)

El Crist, la nostra Pasqua, ha ressuscitat! Nosaltres ressuscitarem també, i aquests sentits nostres copsaran la meravella del cel nou i de la terra nova, davant el Rostre del Senyor.

Ara hem vist i hem cregut i hem agraït, sabent que de res no ens haguera aprofitat néixer, sense la gràcia de la Redempció.

Signe de la Redempció és la Creu, estendard de victòria. Aquest és el penó que hem de reposar al front de nostra caminada.

Que la Setmana Santa pregonada sigui, al menys per nosaltres, un regrés als valors espirituals; tornada que ja es destríia com una clariana de llum pasqual, que ens omple d'esperança i ens fa cantar:

«Al.leluia, al.leluia, al.leluia!»

(6) Joan Maragall.

